

REDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (skrajna l. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. pol dne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

AROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za vstro-Ogrsko in Bosno K 21-00, polletna K 10-50, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstvestica 30 vin., pogojen prostor, poslad in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 751.

V Ljubljani, v četrtek dne 4. decembra 1913.

Leto III.

Klerikalci in balkanske simpatije.

Susteršičevi klerikalci so s političnega stališča jako zanimiva stranka, ki bi zaslužila enkrat prav temeljit študij. Pri tem bi se pokazalo, da ni kmalu najti druge tako kameleonske stranke in da si nobena druga politična organizacija ne more dovoljevati toliko nedoslednosti in neznačajnosti, kolikor S. L. S., ne da bi jo za doletela zaslužena politična kazen.

Jako dobro se to opazuje v taktiki klerikalne stranke napram vprašanjem zunanje politike, zlasti oziroma na balkanske razmere. V nekaterih rečeh zna biti dosledna. Še nikdar pr. ni bilo »katoliškega« shoda, ne da bi bili klerikalci zapoplati proti Italiji in zahtevali, naj se vrne papežu posvetno gospodstvo. Zdi se, kakor da je Susteršič in njegovim ljudem ležeče na kraljestvu »svetega očeta« nego papežu samemu. Kajti po nekaterih verodostojnih vestih bi se Pij X. prav rad pod nekimi pogoji sprijaznil z italijansko državo, kar bi bilo seveda le tako mogoče, da bi se definitivno odrekel cerkveni državi.

Zaradi Italije prihajajo klerikalci sami s seboj venomer v nerodno navskrižje. Gospodje to seveda veliki avstrijski patriotje, ki bi najrajši neprehoma igrali kadečijevo korakovanje. Avstrijska oficialna politika pa je zasnovana na podlagi trozveze, kateri pripada tudi Italija. Črnomurci junaki bi morali to seveda upoštevati, kajti lojalnost pač zahteva, da podpirajo politiko svoje države. Ali kadar se pojavi senca konflikta med državo in cerkvijo, ne dvomijo klerikalci niti trenutno, na katero stran naj se postavijo. Ves patriotizem in vsa lojalnost izgine kakor kafa, če gre za vodilne ideje klerikalizma. Kjer koli je kakšna hujškarja proti Italiji, jo takoj podpirajo klerikalci. Kdor pa hoče ugoditi mir med Avstrijo in Italijo, odstraniti nesporazume in preprečiti spore, izgubi hitoma milost klerikalcev.

Grof Aehrenthal je bil pošten, spreten, moder, imel je sploh vse dobre lastnosti in klerikalci so ga ovcenčali s slavo, ko je anektiral Bosno in Hercegovino ter vodil proti Srbiji tako politiko, ki jo sedaj nadaljuje Berchtold. Tako pa je Aehrenthal postal najslabši minister vseh dežel in vseh časov, ko se je postavil po robu vplivu neodgovornih elementov, ki so hoteli zapeljati Avstrijo v vojno z Italijo. V štirindvajsetih urah se je izpremenila »Slovenčeva« beseda, Aehrenthal je bil potegnut z Olimpa v pahnenje in cirkus.

V vsem tem bi človek slutil načelnost. Ali če bi sodil, da je klerikalna stranka vedno in v vseh rečeh tako načelna, bi se kruto zmotil. Njena umetnost so »šahovske poteze«. Dobro so znane stvopisemske besede o volkovih, ki hodijo v ovčjih kožuhih, pa ker vedo lisjaki, da ni maskarada le zabavna v predpustnem času, ampak da včasih lahko praktično veliko koristi, se preoblaščijo, kolikor le morejo. Nikoli jih ne sme človek vzeti takih, kakršne se kažejo, ker tiče za vsakim pogledom, za vsako kretnjo, za vsako besedo lahko kaj drugega, in kadar misliš, da ti kažejo svoje najnaravnejše lice, je najbolj gotovo krinka na obrazu.

V dobi balkanske krize so bili klerikalci nenadoma zelo slovanski, zelo balkanski. Dokler je šlo le za nasprotje med krščanskimi državami in Turčijo, je bilo to razumljivo. Saj je bil Turke za klerikalnega katoličana od nekdaj posebej izraz vse strahote in grdobije. Dasi je tekom stoletij iz nekdajšnjih fatalističnih osmanskih vojakov, ki so se spali z orožjem, postalo flegmatično kmečko pleme, v katerem že davno ni nobene misli na osvajanje več, žive Turki vendar še vedno v klerikalni domišljiji kot požigaloča in moreča tolpa besnih naskakovalec kot strah in trepet krščanstva, kot ustvarjalci janjčarjev in verskih renegatov.

Rohenje zoper Turke, ki so prišli do vojne z Balkanci, da sami niso vedeli, kdaj in kako, je bilo bolj smešno kakor hudobno. Simpatije do balkanskih narodov bi se bile lahko izražale tudi brez njega. Zlasti pa ni bilo nič plemenitega v divjanju zoper komaj sopečega in komaj se branečega nasprotnika. Ali vsakemu poznavalcu klerikalizma je bilo to razumljivo, zlasti ker se je pri nevednežih s tako taktiko dosegel efekt.

Ali v razvoju krize smo opazili še druge reči. Naši klerikalci so se nam kazali kot prijatelje Srbije tudi tam, kjer niso prihajali Srbi le kot kristjani v nasprotju z mohamedanci v poštev. Celo simpatije do Črnogorcev je človek nahajal v »Slovencah«, in sicer ne samo na splošno, ampak tudi v tistih časih, ko je bila Berchtoldova politika koncentrirana v nasprotju do male Črne gore. Ko se je vse sukalo okrog Albanije in se je Srbija predstavljala kot za-

preka te Berchtoldove »velike ideje«, so naši klerikalci simpatizirali s — Srbijo. Kakor da je veleavstrijska, veteranska, za Flottenvereine vnetna stranka nenadoma pozabila na svojo dušo in se zapisala med »veleizdajnike«.

Tudi to je bila komedija, in sicer ena največjih, kar so jih klerikalci kdaj uprizorili. Dva momenta je treba upoštevati v tem: Staro, v praktičnih vprašanjih merodajno stališče klerikalcev napram Srbiji, in albanski problem.

Srbi niso imeli v naših klerikalcih nikdar resničnih prijateljev. Za pravega rimskega črnuha niso Srbi nič drugega kakor razkolniki. Odkod naj bi klerikalci vzeli simpatije do naroda, ki se ne klanja »svetemu očetu«, ampak ima svojo avtonomno vero? Daleč pred vsakim narodnim vprašanjem je klerikalcem cerkev. Mahničevi nauki še niso pozabljeni; njegove teorije imajo med našimi celoti še vedno veljavo. Zato so jim bili pravoslavni Srbi vedno zoprnji. Zato so se družili s hrvaškimi pravaši, ki so naravnost tajili obstoj srbskega naroda. In ko je hladno preračunjeno sovraštvo do Srbov porodilo veliki »veleizdajniški« proces na Hrvaškem, je »Slovenec« z največjo slastjo ponatiskaval najostudnejše laži o Srbih; vsa Nastičeva obrekovanja, vsi za dokaze predlagani falsifikati so bili v predalih pobožnega lista sveta resnica.

Kar je hudobnost nabrala v Zagrebu, da bi z enim mahom uničila vse srbstvo v monarhiji in kompromitirala srbstvo izven monarhije, se je zdelo našim klerikalcem še premalo. Čisto v duhu Rauchovega režima so hoteli fabricirati falsificirano velesrbsko zaroto celo — v Ljubljani. Načrt se je ponesrečil, ali to ni bila krivda klerikalcev, kajti izdelali so ga s tistim meštovski talentom, ki odlikuje vse njihove hudobije.

Praktično pomembno pa je bilo srbsko vprašanje v gospodarskem oziru. Po aneksiji Bosne in Hercegovine je bila Avstrija moralno zavezana, da bi bila podala Srbiji gospodarske pogodnosti, ki so bile tudi v interesu avstrijskega prebivalstva. Mi smo potrebovali srbsko meso in Srbija nam ga je hotela dati. Ali takrat ni bilo nobenega »slovankega« čuta v klerikalnih središčih. Po receptu Hohenbluma so tudi naši klerikalci zahtevali, da ostanejo meje za uvoz srbskega mesa zaprte in s svojimi glasovi so pomagali preprečiti, da bi bilo avstrijsko ljudstvo prišlo do cenejšega mesa in da bi bila Srbija dobila gospodarske zveze, ki jih je želela.

V času balkanske vojne so bile simpatije zelo po ceni. Takrat se je vse opravilo s frazami, in ker so bili balkanski narodi pri nas popularni, so tudi klerikalci zabrenkali na te strune in peli pesem jugoslovanstva.

Kar se tiče Albanije, pa klerikalci celo preveč špekulirajo s kratkim spominom ljudstva. Tako kmalu vendar ne more biti pozabljeno, da so klerikalci v času, ko še ni bilo nobene vojne s Turčijo, v državnem zboru interpellirali zaradi Albanije in posredno zahtevali, naj marsi Avstrija tjadol. Tudi to je bilo razumljivo prav s klerikalnega stališča, čeprav je bilo absurdno v vsakem oziru. V njihovih krogih živi namreč utopija, da bi se dala Albanija pokatoličiti. Franciškani, ki v Albaniji večino zastoja katoliško idejo, hrepene že davno po zunanjem vplivu; toliko jim je pač jasno, da iz dežele same ne more priti velika prekrstitev, pa se zanašajo na Avstrijo. Ampak ne le na Avstrijo, temveč tudi na Italijo. Oni propagirajo avstrijsko misel, pa tudi italijansko misel, kajti eno in drugo je zanje — katoliška misel. Utopija pa je to, zakaj v Albaniji je komaj petnajst odstotkov prebivalstva katoliške vere; deset odstotkov jih je pravoslavni, petinsedemdeset odstotkov pa mohamedancev. In Bosna je zadosten dokaz, da je tako prekrščevanje, kakor si ga žele klerikalci, račun brez krčmarja. Sarajevski Stader je dovelj fanatičen in postavlja svoje cerkvene interese brezobzirno nad državne zakone, pa je bil ves njegov trud vendar brezuspešen. V Albaniji, kjer je mohamedanska večina tako ogromna, je pa misel pokatoličanja naravnost blazna.

Ali kjer gre za klerikalne interese, ne ovira črne gospe nobena blaznost. Zato so se zaljubili v albansko idejo, in grof Berchtold je resnično delal njihovo politiko. Če so se naši klerikalci pri tem namrdavali pa hvalili Srbe in Črnogorce, je bil to navaden humbug, ki vno- vič dokazuje, da se ne sme nikdar verjeti klerikalnim besedam. Do virtuoznosti je pri njih izvršeno jezuitsko načelo, da se imajo z besedami — prikrivati misli.

kor če bi na dan glavne volitve ostal doma. Treba je torej, da greste na volišče.

Deželno zastopstvo jugoslovanske socialno demokratične stranke se je na svoji snočni seji vsestransko bavilo s to zadevo in prišlo soglasno do sledečega rezultata:

Socialno demokratična stranka ne more na noben način pomagati, da bi se povečala klerikalna moč v deželi. To je stranka v sedanjih volilnih agitacijah tako vsestransko obrazložila da ni treba nobenega posebnega utemeljevanja. Razlika med številom liberalnih in klerikalnih glasov pa je tako velika, da bi mogel biti klerikalni kandidat izvoljen le z direktno pomočjo obeh manjšinskih strank: Socialne demokracije in Nemcev.

Od socialno demokratične strani seveda ne more biti govora o taki pomoči. Ker pa je izvolitev gospoda Kregarja nemogoča, čim naši volilci ne glasujejo zanj, je tudi nepotrebno, da bi se naša stranka posebno potrudila za izvolitev gospoda Turka, kateremu pomagajo njegovi lastni pristaši lahko do zmag.

Po soglasnem mnenju zaupnikov je tak napor od naše strani nepotreben in neprimerno, ker ne uživa liberalni kandidat med zavednim delavstvom nobenih simpatij in je javna tajnost, da ga je volil velik del liberalnih pristavev le z ozirom na strankarsko disciplino, in še ne soglasno, kajti bele glasovnice liberalnih volilcev so bile razumljiv protest proti kandidaturi, ki je bila izsiljena.

Če ta kandidatura liberalcem samim ni bila simpatična, imajo socialni demokratje še manj poviš, da bi se gnali zanj. Delavstvo ne more od delovanja gospoda Turka v deželni zboru ničesar pričakovati. Prijatelji delavcev ni bil nikdar, in kar se tiče njegovega sedanjega poslančevanja, ne kaže, da prinese v

prihodnji zakonodajni dobi kaj iniciative v kranjski deželni zbor.

Tudi agitatorji gospoda Turka niso ravnali tako, da bi se mogli naši volilci zdaj navduševati za njegovo kandidaturo. Kljub zakonu o čistosti volitev je bilo v tej agitaciji dosti nečistega; lovili so se glasovi na grd način, bilo je tudi izsiljevanje, in dasi so gospodje vedeli, da pride lahko do tega, da bodo socialni demokratje odločevali, so vendar brez sramu obrekovali socialno demokracijo.

Z ozirom na to ne more deželno zastopstvo sodrugom volilcem nalagati, da naj glasujejo zanj, ampak jim prepušča popolno svobodo, da oddajo glasovnice prazne, neveljavne ali pa z njegovim imenom. Efekt bo v vsakem slučaju enak. Gospod Turk bo izvoljen, gre pa naj v deželni zbor kot poslanec liberalne stranke in naj ne čuti niti najmanjše moralne obveznosti do socialne demokracije.

Absolutno načelo za ožjo volitev je torej to:

NE ZA KLERIKALNO STRANKO!

Sicer pa si vsak volilec lahko izbere način, ki se mu zdi najprimernejši. Če zapiše gospoda Turka na glasovnico, ne bo nesreče. Ako noče tega, lahko odda prazno glasovnico, lahko pa nanjo napiše karkoli razun Kregarjevega imena, tako da bo neveljavna.

Gospod Turk pa naj bo prepričan, da ne bo socialna demokracija ničesar zahtevala od njega v deželni zboru. Pač pa nas bo zanimalo kakšno bo njegovo delo, o katerem misli, da ga ne bi znal nihče bolje opravljati od njega.

V Ljubljani, 4. decembra 1913.

Deželno zastopstvo jugoslovanske soc. dem. stranke.

Dnevne beležke.

— Prihodnja seja ljubljanskega občinskega sveta bo 18. t. m. ob 6. zvečer. Na dnevnem redu bo med drugim proračun za leto 1914.

— Odlikovanje sodruga Vandervelda. Socialno demokratični voditelj v Belgiji, sodrug Vandervelde, je bil izvoljen za člana kraljevske belgijske akademije.

— Izpor delavcev na Reki. V kovaškem oddelku tovarne za torpede White so demonstrirali v ponedeljek delavci proti delovodji in inženirju. Obmetavali so ju tudi s premogom. Nato je ravnateljstvo izprlo 1300 delavcev in ustavilo obrat ter razglasilo, da ostane obrat zaprt do srede januarja. A že prihodnji dan se je dosegel sporazum med delavci in ravnateljstvom in včeraj so zopet pričeli z delom.

— 3000 delavk stavka. V Castelloni na Španskem je zastavkalo v ponedeljek 3000 delavk, ki so zapobile pri odpošiljanju pomaranč.

— Ihanski župnik si je na vso moč brusil pete za klerikalnega kandidata Lavrenčiča. Če so povsod delali fajmoštri in kaplani tako kakor naš župnik, potem se prav nič ni čuditi klerikalni »zmagi«. Nekaj dni pred volitvami je hodil ihanski župnik po vsej fari od hiše do hiše in je agitiral za Lavrenčiča. Ljudem je pripovedoval, da so socialisti in liberalci sami brezverci, da hočejo sveto vero »dol spraviti« (v Krekovem volilnem okraju!), da bodo porušili vse cerkve in hiše božje in pomorili vse duhovnike! Taki argumenti so seveda učinkovali in kmetje so mu dajali glasovnice, na katere je seveda napisal Lavrenčičevo ime; Lavrenčič bo seveda že poskrbel, da ne bodo socialisti poklali in podavili božjih namestnikov. Strogo je kinetom prepovedoval, brati »Zarja« in »Slovenski Narod«, zlasti naj se pa varujejo čitva o Vodiški Johanci Torej povsod so zgradili klerikalci svojo »zmago« na nevednosti kmečkega prebivalstva. Tako zmago jim res od srca privoščimo!

— Ziri nad Idrjo. V nedeljo je bil pri nas volilni shod. Poročal je naš kandidat, sodrug Ivan Stravs, župan iz Idrje. Orisal je deželno gospodarstvo in pokazal, da bi bilo potreba drugače gospodariti, ne pa samo deliti »dobrote«, ker klerikalnih dobrot, mislim, da so že povsod siti. Na klerikalnih shodih (bili so trije v Zireh) smo lsišali samo, kaj vse se je storilo dobrega za ljudstvo. Kako bi pa vsak iz ljudstva odgovoril, ako bi ga vprašali, kaj ima dobrega od sedanjega zistema v deželi, pa mislim, da bi bili odgovori vse prej, kakor vesele. Žirovci so večinoma zadovoljni, to so pokazali v ponedeljek z glasovnicami v rokah. Ta edina naša moč je vržena proč! Kdo je zmagal v Zireh? — Nevednost! Opazujem žirovsko politično življenje že dvajset let. Včasih so bile stranke trdne, delalo se je tudi v Zireh in tudi naredilo Precej so delali liberalci, zdaj pa uživajo njih trud klerikalci. Na volilni dan je tudi neka ženska proglasila svojo hišo za katoliško, ker so v nji popisovali klerikalne glasovnice in ker je nekdo prosil, da bi mu napisala na glasovnico soc. dem. kandidata. — Opazovalec.

— Sodrug, organiziran železničar, nam piše: Gospoda na ljubljanskem magistratu je gluha, kadar pride k njej s prošnjo proletarec. Od leta 1901 sem nepretrgoma v Ljubljani. V tem času sem bil 16 mesecev hlapec. Izpučen sem mesarske obrti in sem bil pomočnik pri različnih mojstrih. Osem let sem pa že pri državnih železnicih in pet let kot sprevodnik. Ali na magistratu sem še vedno vpisan kot hlapec. Dva-krat sem že bil na magistratu in prosil, da prav

vpišejo moj poklic. Kako lahko bi se prigodilo, da bi me zaradi napačne označbe, kdo izrekla-miral iz volilnega imenika! Na državni policiji so takoj ugodili moji prošnji, gospoda na magistratu pa seveda nima časa, da bi ustregla delavčevi prošnji. — F. T.

— Sodrug iz Gornjih Ležec, občina Vreme, nam pišejo: Pri ponedeljkovi volitvi za deželni zbor je dobil sodrug Tokan 60 glasov, Gašpari 103, d.r. Pegan 50, Vodiška Johanca 1 glas. V poročilu v »Zarji« od torka niso prave številke, in prosimo, da to popravite.

— Iz poštne prometne službe. Cvetlične pošiljke se bodo sprejemale odslej ob nedeljah in praznikih od šestih do sedmih zvečer na tukajšnjem glavnem poštne uradu. Sprejemale pa se bodo samo tako pošiljke, ki so namenjene za kako pogrebno slavnost.

— Ljubljanski društveni orkester« koncertira danes v četrtek, pod vodstvom koncertnega mojstra g. Bogomila Černyja v kavarni Krapš, Škofja ulica. Začetek koncerta ob 9. zvečer, vstopnina 40 vinarjev. Za mnogobrojno udeležbo se priporoča odbor.

— Kranjec, zmrznili na Tirolskem. Iz Inomosta poročajo: Na Jauchenskem prelazu so našli zmrznjenega 53letnega mizarja Mihaela Mandelja, doma iz Šmartna na Kranjskem.

— Gledališko društvo« na Jesenicah s tem naznanja, da se je društvu posrečilo pridobiti gostovanje gospe Dragutinovičeve v »Vstajenju« tudi za ponedeljek 8. t. m. na praznik. Z ozirom na vnanje udeležence se uprizori kot popoldanska predstava. Da se lahko vračajo s šestim vlakom, bo začetek točno ob pol 3. popoldne.

— Otroci so zažgali. Iz Kočevja poročajo, da je pred kratkim začelo goret v kozolcu občinskega predstojnika Ivana Muhiča. Ogenj se je hitro razširil in uničil štiri hiše z gospodarskimi poslopji, živili in poljskimi prideki. Ogenj sta dve požarni brambi omejili. Škoda znaša približno 38.000 K, zavarovalnina pa le 16.000 kron. Zažgali so otroci, ki so se igrali z vžigalicami.

— Kinematograf »Ideal«. Valdemar Psylander igra jutri v sijajni veseloigri »Nelina zaroka«. Danes zadnji dan krasne drame »Nebeški ogenj«. V soboto »Vojvodinja Crevetska«, ki bo vzbujala solvo smeha. V torek Asta Nielsen. Drugi teden 6 dni »Kriv«, kriminalni roman. 5 delov, in sijajna veseloigra »Mesečniki«.

Idrija.

— Idrija ostane rdeča. Kdor je prihajal zadnji teden pred volitvami v splošni kuriji v Idrijo, je moral dobiti vtisk, da je Idrija popolnoma nacionalno rdeče mesto. Kajti na vogalu vsake hiše so bili nalepljeni najmanje trije rdeči lepaki za neodvisnega kandidata Majdiča. Gotovi ljudje pa so pripovedovali po gostlinah in kavarnah, da dobi topot soc. dem. kandidat samo par sto glasov. Tega so se nadejali menda zato, ker se od naše strani razven par shodov ni prav nič več delalo in pa zato, ker so v nasprotnih strankah najvplivnejši veljaki posegli v podrobno volilno agitacijo. Na dan volitve pa je bilo pri teh optimistih razočaranje, kajti naš kandidat sodrug I. Stravs je dobil 570 glasov. Klerikalni 314 (ne pa 413 kot je »Zarja« pomotoma poročala) in Majdič 282 glasov. Oba nasprotnika torej samo 26 glasov več kot naš kandidat. Zraven pa sta dobila še sodruga Anton in Ethin Kristan po 2 glasova. Torej le 24 glasov razlike. To je pa znamenje, da je Idrija bila in še ostane rdeče mesto.

Sodrug volilci v Ljubljani!

Volitev iz splošne kurije v Ljubljani se je v ponedeljek izvršila brez definitivnega rezultata. Ker ni nobeden izmed štirih kandidatov dobil absolutne večine, je potrebna ožja volitev

in sicer izmed onih dveh kandidatov, ki sta dobila relativno največ glasov, t. j. izmed TURKA IN KREGARJA.

Tudi za to ožjo volitev velja na Kranjskem volilna dolžnost.

V tej zahtevi sicer ni nič zmisla, kajti ta ožja volitev zanima le še tisti dve stranki, ki sta neposredno prizadeti; za druge volilce je glasovanje le izguba časa. Toda zakon je zakon. Kdor bi se vzdrljal volitve in ne bi mogel opravičiti tega, bi bil prav tako kaznovan, ka-

Volilna shoda v Zireh in na Razpotju, ki sta se vršila v nedeljo dne 30. m. m., sta bila dobro obiskana. V Zireh so bili prostori pri Kavčiču nabito polni. Istotako tudi na Razpotju v gostilni g. Kosa. Poročal je na obeh shodah drugi Ivan Štravs iz Idrije. Volilci so bili na obeh shodah mirni in so odobraval izvajanja govornika. Pri ponedeljkovi volitvi pa se je pokazalo, da ljudje le toliko časa ostanejo navdušeni in značajni, dokler jih fajmošter ali pa kaplan ne dobita v roke. Če ne bi moralo biti v Zireh najmanj 300 protiklerikalnih glasov.

— **Izjava.** Glede bivšega rudniškega gledališča, ki je sedaj na več kot dvestoletne prošnje idrijskega delavstva prenovljeno ter bilo prvotno izročeno delavstvu v porabo, so zadnje žase nastale med delavstvom in »Dramatičnim društvom v Idriji nespornostmi, ker so se v dveh slučajih delavstvu prostori odklonili. Izjavljam vsled tega tem potom, da dokler ne dobi delavstvo, katerega zaupnik sem jaz, prepisa tozadavne pogodbe, podpisane baje od dveh članov rud. zadruga in »Dramatičnega društva«, ostanem še vedno pri trditvi, da se delavstvu v tem oziru krivica godi, ter da se je proti njemu delovalo po ovinkih. Takoj pa, ko se v tem oziru doprinese prepis pogodbe, ki je tudi za delavstvo sprejemljiva, sem pripravljen javno preklcati vse dosedanje trditve. Toliko na znanje vsem onim, ki trdijo, da sem jih žalil, ter da izrabljam ta nespornost v prilog volilne agitacije proti narodno napredni stranki. — V Idriji, dne 3. decembra 1913. — Ivan Štravs, zaupnik soc. dem. delavstva v Idriji.

— **Za volilni sklad** so darovali žirovski sodrugi na shodu v nedeljo K 16. Hvala jim.

Volitve v ljubljanski okolici.

Podajamo natančno statistiko o pravkar izvršenih volitvah v ljubljanski okolici. Oddanih je bilo 7590 glasov.

Prejeli so:

A. Kristan (soc. dem.)	965
A. Knez (liberalci)	1917
M. Dimnik (kler.)	4626
Razcepljenih	82

Skupaj 7590

Zmagal je klerikalec z večino 1652 glasov. Za nas je rezultat zadovoljiv, ker je jasen! Sedaj so prvič za soc. demokratično stranko glasovali le socialni demokrati, to je tisti, ki so po prepričanju naši sodrugi. Vsi tisti, ki niso čisti sodrugi, so odleteli med volilce »neodvisnega« kandidata. Prav je tako — saj vemo, pri čem smo.

Pribito pa bodi: **Se en naskok**, pa iztrgamo klerikalcem ljubljansko okolico iz rok! 1652 glasov absolutne večine — tudi to se da še z delom pridobiti.

Sodrugi v ljubljanski na delo! Sedaj vemo: Kako in kaj. Podvojimo in potrojimo naše somišljenike.

V kratkem se bo vršila konferenca za ljubljansko okolico, kjer se bodo napravili tozadavni sklepi za smoteno delo. Pri prihodnjih volitvah mora klerikalec pasti. Preskrbimo, da bo zastopal delavsko ljubljansko okolico socialni demokrat!

Statistika pa pravi:

	Oddani glas	Dimnik	Aurej Knez	Ant. Kristan	Neveljavni
Brezovica	262	248	39	19	7
Studenc	156	103	33	—	1
Dobruva	343	271	62	5	16
Dobrunj	528	319	171	33	14
Lipoglav	93	92	1	—	—
Šent Jur	170	170	—	—	2
Grosuplje	309	260	44	2	16
Iška vas	83	79	4	—	1
Ježica	310	216	47	45	17
Lipljane	85	75	10	—	—
Log	104	73	27	1	1
Šmarje	207	128	79	—	3
Šmartno	286	223	47	8	14
Dev. Marija Polje	453	328	85	38	6
Moste	471	218	140	107	10
Podgorica	122	88	31	—	4
Račna	121	121	—	—	1
Rudnik	112	78	33	—	6
Zgornja Šiška	285	99	115	69	16
Spodnja Šiška	885	88	337	417	—
Slivnica	126	115	9	—	3
Tomšiči	273	214	57	—	6
Črnača	134	105	20	7	10
St. Vid	369	269	88	12	15
Vič	679	246	230	202	17
Želminje	262	182	73	—	3
Medvođe	399	323	65	—	4
	7590	4626	1917	965	218

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalje.)

Pred kazenskim sodiščem se je nabralo občinstva, bliskala so se bodala pomnoženih straž. V vseh ostalih ulicah so postajale kopice radovednežev.

Ivan se je predrenjal skozi gnječo do vhoda poslopja. Na hodnikih je vrvelo nenavadno življenje, sluge so tekali, občinstvo z listki je hitelo v dvorano.

V sprednji sobi se je jedva preril. Tu so stali skupine v živem razgovoru, odmevali so pozdravi, smeh, Ivan ni niti razločeval obrazov v šumu, ko je vstopil. A precej se je skupilo okolo njega nekaj znancev, med njimi Mikyška in Otokar.

»Hruba,« je klical Mikyška, »ali se vam ne zdi, da je nekako slavnosten dan? Ali ste se naposled dobro? Ali se vam ne zdi, da nam vlada s to obravnavo pravzaprav napravlja trijumf? Že davno sem to pravil — boste videli, da se izpolni moje besede.«

»To bo nekaj prekrasnega!« se je oglašil Otokar. »Celo iz Londona je baje poročevalec tu.«

Sodrugi volilci v kmečki kuriji!

Deželno zastopstvo jugoslovanske socialno dem. stranke Vas vabi, da oddaste svoje glasove pri deželnozborski volitvi iz kmečkih občin dne 9. decembra

v ljubljanski okolici

za sodruga: Anton Kristan, ravnatelj v Spodnji Šiški, in Ivan Milnar, korektor v Ljubljani; v okraju Radovljica-Kranjska gora za sodruga Antona Kristana, ravnatelja v Spodnji Šiški;

v okraju Idrija-Vipava

za sodruga Ivana Štravs, župana v Idriji. V vseh ostalih okrajih Vas poziva, da ne glasujete za klerikalne kandidate.

Žepni koledar

za delavce in prometne uslužbence

je izšel.

Trst.

— **Tamburaški zbor** ima vajo vsak torek v svojih prostorih v ulici Apriari (Rojan) št. 12.

— **Mladeniška organizacija** priredi v petek 5. t. m. Miklavžev večer v novih prostorih via Apriari 12. I. nadst. (Rojan). Začetek ob pol 8. zvečer. Starši, ki obdarujejo svoje malčke, naj prinese darove v društvene prostore, via Apriari 12, vsak večer od 7. do 10. — Odbor.

— **Naznanilo.** Mladeniška organizacija, pevski zbor, podružnica Ljudskega odra, okr. politična organizacija II. volj. okraj in železničarska organ. skupina I. imajo od 1. t. m. svoj sedež v novih prostorih via Apriari 12. I. nadst. (Rojan), kjer se nahaja tudi jako prostrana dvorana za shode in veselice. Prostorji so odprti vsak večer od 7. do 10. — Upravna komisija.

— **Za deželno konferenco** jugoslovanske soc. dem. stranke v Trstu, ki bo v nedeljo 7. t. m., je sestavljen politični odbor bogat in zanimiv dnevi red. Ni čuda torej, da se sodrugi zanimajo za to konferenco bolj kakor za katerokoli doslej in da volijo naše institucije na konferenco svoje najboljši sodrugi. Vse kaže, da se je politični odbor zavedal potreb in položaja, v katerem se stranka v Trstu nahaja, da se je za konferenco pridno pripravil in da niso sodrugi nič zaostali za njim. Deželna konferenca po volilnem boju, kakršnega smo imeli pri letošnjih volitvah, naravno ne more biti nekaj vsakdanjega. Politični odbor se nahaja v srečnem položaju, da bo imel priložnosti o svojem delu bogato in kaj zanimivo poročilo. Po zadnji konferenci, na kateri je bil izvoljen sedanji politični odbor, se je marsikaj izpremenilo, marsikaj se je obrnilo na bolje in na polju njegovega dela je zrastle marsikatera nova institucija, o kateri se lahko sodi, kakor se pač hoče, ki je pa vendar pomogla k lepšemu strankinemu razvoju in bogatejši agitaciji v krajih in krogih, ki so nam bili do včeraj zaprti s sedmerimi ključmi. Seveda bo dal politični odbor tudi odgovor in pojasnilo o marsikaterih rečeh, ki bi se bile lahko boljše zaključile. Mnogo bo med delegati sodrugov, ki se bodo oprijeli kritičnega dela za neizvršene sklepe in za slabo zadete pozicije v mnogoterih rečeh. Mnogo jih pa bo tudi takih, ki žele izvedeti, zakaj je bilo tako in ne drugače, po kateri poti pojdemo naprej in kaj nam bo pol. odbor glede tega priporočal ali predlagal. Kar se mene tiče, povem, da bi rad že sedaj, t. j. pred konferenco vedel, kakšni predlogi bodo predloženi konferenci od političnega odbora. Zato bom izrečno hvalečen poslednjemu, ako te predloge — ako jih ima — objavi pred konferenco v »Zarij«. Zdi se mi, da to ne bi bilo napačno in se mi celo zdi, da bi moral pol. odbor to storiti vsled tozadavne določbe v strankinem poslovniku za tržaško deželno organizacijo, ki je bil pred leti predložen in od konference sklenjen. Lažja bi bila v tem slučaju tudi razprava po listih pred konferenco in veliko dela bi se tako konferenca prihranila. Do tega mnenja sem prišel, ker imam sam za konferenco poseben predlog, in sicer, kar se tiče prispevka pol. organizacije. Sedaj plačujemo v organizacijo 20 vin. mesečno. To je tako mala svotica, da se nabere človeku ustnice v pomilovalen nasmeh, kadar pomisli nanjo in pa na ogromne potrebe pol. organiza-

cije in na zahteve, ki se stavijo do nje. Stevilo politično organiziranih sodrugov bi moralo biti pač idealno veliko, da bi se prišlo s takim prispevkom do potrebnih sredstev. Tudi je resnica, da je politična organizacija omalovaževana od mnogih sodrugov ravno zaradi tega nizkega prispevka, ki jim vsiljuje misel, da je vsa stvar premalo resna. Zato predlagam, naj konferenca sklene povišati mesečni prispevek na 40 ali še celo na 50 vin. Tako povišan prispevek bi pač malo obtežil finance sodrugov in prepričan sem, da se ne bo našel niti en delegat, ki bi glasoval proti temu mojemu predlogu.

Delegat.

— **Občni zbor tržaških konsumnih zadrug** se je vršil pretečeno nedeljo ves dan v veliki dvorani »Delavskega doma«, ulica Madonna. Navzočih je bilo iz vseh krajev, kjer so naše zadruge ustanovile svoja skladišča, 68 delegatov in vse polno članov kot poslušalcev. Občni zbor je otvoril predsednik nadzornega sveta sodrug Planisch. V predsedstvo so bili nato izvoljeni sodrugi Tonet, Mingati, Zerving in Zuccali. Sodrugi Tonet se je najprej spomnil umrlih članov in delegatje so ob čitanju njihovih imen vstali v znak spoštovanja. Zatem je bila izvoljena komisija za pregledovanje mandatov in pa predložitev novega nadzornega sveta.

Ker je sodrug Valentin Pittoni v postelji bolan, je podal poročilo vodstva sodrug Brumlik, član vodstva in načelnik računskega oddelka pri zadrugah. Le-ta je takoj povedal vzroke, zaradi katerih je bil sklican kongres šele sedaj. Vzrok je bila likvidacija starih avtonomnih zadrug v Fari, Korminu in Muši na Furlanskem in pa sprejem dotičnih skladišč in članov v našo zadruge. Nemalo je povzročilo zakasnitev tudi narastlo delo pri zadrugah v vseh skladiščih. Delo v tem letu je zares naraslo nad vsako pričakovanje. V dobi 1912 do 1913 so zadruge otvorile 10 novih skladišč, med temi tudi skladišče oblek, ki nalaga ogromnega dela, in pa tri mesice. Kongres daje vsled tega zadovoljno vodstvu absolutorij. (Obširno poročilo, ki so ga izdale zadruge tudi letos tiskano v treh jezikih, objavimo po možnosti v eni prihodnjih števil.) Na predlog skoro vseh zborovanih, na katerih so bili izvoljeni delegati, s katerim se zahteva, naj prevzamejo zadruge v svojo rezijsko nedeljsko izlete socialističnih strok, odgovarja sodrug Brumlik, da je to nemogoče za sedaj. Poročilo vodstva in bilance je kongres nato soglasno odobril na predlog člana kontrole sodruga Crismana. Predlog o razdelitvi čistega dobička, ki znaša 90.980 K 65 v, je tudi soglasno odobren. Čisti dobiček se razdeli tako: 45.056 K v dividende članom (2 % od svote potom znam nakupljenega blaga), 22.528 K v podporni sklad; 9011 K 20 vin. v rezervni sklad; 4505 K 60 vin. v podporni sklad uslužbenecv in 9011 K 20 vin. na razpolago vodstvu, da jih razdeli med izobraževalna društva.

Na predlog sodruga Brumlika se sklene, da naj se skliče redni občni zbor ne 3, ampak 4 mesece po končanem zadržnem letu. Na popoldanskem zborovanju kongresa se je razvila zanimiva in obširna razprava o nadaljnjem delu zadrug. Vsi delegatje bi radi imeli še v mnogih krajih mnogo novih skladišč, novih mesnic in druge. Vsem odgovarjajo posamezni člani nadzorstva in vodstva.

V novo nadzorstvo so nato na predlog sodruga Podgornika (ki poroča v imenu komisije) izvoljeni sledeči: Avgust Gaspari (predsednik), Leopold Hafner, Albert Mingoti, Fran Zipponi, Josip Planiš, Josip Kreševič, Josip Micor in Alojzij Tonet. Po dolgi razpravi o posameznih predlogih, določenih za točko slučajnosti, je sodrug Tonet zaključil ta redni občni zbor naših procvitajočih zadrug ter v imenu zbora poslal sodrugu Pittoniju pozdrav, v nadi da skoraj okrevra in se zopet poprime dragocenega dela pri zadrugah.

Goriško.

— **Samomorilni poizkus.** V ječi v Gorici se je skušal obesiti Evgen Annic, ki je bil te dni zaprt, ker se je izdajal za barona Levetzova (moža grofice Lantieri) in na pošti s tem imenom dvigal pisma, ki so na barona dohajala. Jetničar je moža še pravočasno odpel in so ga prepeljali v bolnico. Preiskava bo dognala, kakšen namen je zasledoval s svojo goljufijo.

— **Iz učiteljskih krogov.** Tu in tam bereš slavospeve na »velezasluzno demokratično« slovensko politično društvo v Gorici, zopet elegijo na učitelje, za narod izgubljene, — kršilce vedno negovane lojalnosti napram »izkušeni političnim voditeljem«, ponovno bruhanje na

povzročitelje diskordov v blaženi harmonični ponitnosti, o tem, da bi klonili tlinke pred nami, ki rešujejo narod, to se razume s frazami le v gotovih ekstazah itd. Strah je lepa reč, ne da? Sedaj bi nas marsikdo rad poznal, v prepozno ste začeli. Izprevidel je že marsikateri, da se smoteno stopanje z duhom časa, katero smo do sedaj pogrešali, vendarle razlikuj od rogoviljenja.

— **Samomor častnika.** V Gradišču ob Soči se je ustrelil nadporočnik Fran Grmac iz Sečedina. Star je bil 31 let. Zakaj se je pravzaprav umrl, se ne ve.

— **Trtočje** je povila te dni soproga zidarja Prinčiča v Sovodnjah, enega otroka ženskega in dva otroka moškega spola. Novorojenčki so sicer prišli živi na svet, a so kmalu potem umrli.

Državni zbor.

Dunaj, 3. decembra.

Danes je zbornica dospela v razpravi o osebnih dohodarini do poročevalčevega zaključnega govora, ki pa pride šele v sredo, 10. t. m. do besede. Do tega dne mora državni zbor čakati, da more galitski deželni zbor rešiti volilno reformo. Če se Poljaki in Rusini tam pobotajo, se pričakuje v državnem zboru, kjer Rusini ne bodo imeli več povoda za obstrukcijo mirna in gladka rešitev finančnega načrta. Vpraša se le, če ne prekrizajo tega upanja češki radikali, ki že žugajo, da nastopijo po rešitvi finančnega načrta zaradi komisariata na Češkem in zaradi splošnega vladnega zistemu z »najostrejšimi sredstvi«, kar pomeni zopet obstrukcijo.

V zbornici je danes govoril vodja finančnega ministrstva baron Engel, ki odklanja vsako izpremembo finančnega zakona, ker mora biti na vsak način najboljši to, kar predlaga vlada. Oba generalna govornika, Poljak dr. Löwenstein in nemški liberalci Ganser sta se branila vpogleda v knjige; prvi pravi, da bo ta določba ugonobila trgovce, drugi pa misli, da bo male obrtnike prisilila, da nastavijo posebne knjigovodje.

Kot poročevalec manjšine je prišel sodrug dr. Diamand do besede.

Seja.

Predsednik dr. Sylvester odpravlja sejo ob 11. dopoldne. Nadaljuje se specialna debata.

osebni dohodarini.

Vodja finančnega ministrstva baron Engel pravi, da se mora postaviti proti vsem manjšinskim izpremembam predlogom. Tiste poslance, ki se še vedno boje vpogleda v knjige, mora potolažiti; zakonska določba o tej stvari je popolnoma jasna. Vpogled v knjige in druge podatke se smatra le za izjemen pripomoček. Tudi amnestija se bo izvrševala brez pridržka.

Posl. Abrahamowicz (Poljak) protestira proti izrazu, da so agrarci davčni defraudanti. Nove določbe zakona o osebnih dohodarini prinašajo najnižjim razredom različne pogodnosti, ampak kmetje jih ne bodo uživali.

Posl. Fink (kršč. soc.) brani svojo stranko proti očitju, da se je po njeni krivdi zavlekel finančni načrt.

Debata se zaključuje in besedo dobiva generalna govornika.

Dr. Löwenstein (pro) pravi, da bo vpogled v knjige pravi »kmečki in meščanski strah«. Že s svojo eksistenco bo ta določba plašila ljudi, ne le da ne bodo napačno, ampak da bodo celo na svojo škodo fatirali (?!). Vkljub temu bo Poljsko kolo glasovalo za to določbo.

Ganser (kontra) zahteva, naj se vsaj ustanovi poseben status knjižnih pregledovalcev.

Nato slede štirje »stvarni popravki«. Potem govorita manjšinska poročevalca Kraft in dr. Gross.

Posl. dr. Diamand (soc. dem.):

Kdor pomisli, kako funkcionira politična uprava zlasti v Galiciji, kjer si dovoljujejo n. pr. davčni uradniki kot volilni komisarji največje nezakonitosti, ne more verjeti ministrovim besedam, da se bodo v praksi ublažile krutosti davčnega zakona. Malenkostna zboljšanja, ki so bila sprejeta v zakonu, so v primeri s krutimi določbami brez pomena. Medtem ko tlačni eni strani

armada prebivalstvo, kakor mora,

se ne najde dovolj obzirnosti napram bogatim. Naravnost humoristično mora učinkovati

kravate, škripce ali naočnike. Obrazi so večidel inteligentni, nekateri jako lepi.

In te obtožbe je občinstvo napeto pregledovalo in iskalo nestrupno onega izmed njih, kateri bi moral priti prvi na vrsto. Bil je devetnajstleten, bled, golobrad mladenič. Studiral je tri realne razrede, trgovsko šolo in državno računovodstvo na univerzi. Ko ga je predsednik sodnega dvora poklical, je vstal, jasno se ozrl in si pogladil lase. Govoril je z mirnim, donečim glasom.

Predsednik sodnega dvora je naznanil bledemu mladeniču, kakšnih zločinov ga dolže. Omenil je zapiske, ki so se našli pri njem. »Lahko se branite v daljšem govoru ali pa odgovorjate na vprašanja, katera vam zastavim. Ali se smatrate krivim?«

Obtoženec je proglasil, da je v zapiskih skica za roman. Roman bi bil utopičen. Podlaga bi bila poljska revolucija z leta 1863. Podatke sem črpal iz zgodovine in tedanjih Narodnih Listov. Kratice imen sem si načrtal, ker sem hotel vstvariti osebe svojega romana po gotovih osebah. To je nujno tako.

V avditoriju je Mikyška zašepetal Benešu: »Dobro se izreza.«

»Malo otročje,« je odgovoril Beneš. Potem je bil klican osemnajstleten golobrad mizarski pomočnik. Temno je govoril, sem ter tja z roko se obrnil proti ostalim obtoženecem, kakor da naj bi mu potrdili odgovore.

Delo in zabava

nas ne smeta nikoli toliko zaposliti, da bi pri tem nam ne preostajalo nikakega časa za negovanje našega zdravja. Na ohranitev našega zdravja moramo vedno paziti že z ozirom na našo družino in naše službene dolžnosti. Kot nam je lahko že izkušenj znano, ni ravno tako

da se poteguje vitez Abrahamowicz za reveže. Kar priporoča ta gospod, je smešna malenkost, če se pomisli, da ima v Galiciji včasih cela črna družina en sam kožuh in en sam par čevljev. Če se pa zahteva zvišanje eksistenčnega minima, izgine mahoma ta dobitnik človeštva. Govornik zahteva, naj se odpravi

davčna prostost oficirjev:
Če so oficirji izključeni od materialnih dač, ki jih plačuje vse prebivalstvo državi, so s tem vendar degradirani. Častniki se ne smejo smatrati za tujo snov v državnem telesu. Če bi se med častniki glasovalo, bi se gotovo dobila večina zato, da naj plačujejo davek. (Posl. Kundera: Z volilno pravico.) Mi smo stoletja plačevali davek, ne da bi bili dobili volilno pravico. Častniki imajo v tej državi naloge, ki se slabo strinjajo z volilno pravico.

Zahtevati se mora tudi, da se odpravi

davčna prostost članov cesarskega doma.
Finančni minister nima pooblastila, da bi nadvojvodom branil pravico, da plačujejo davek. (Veselo.) Predlagali smo tudi, naj se ne uvede le vplogel v knjige, ampak tudi oblikatorično vodstvo knjig.

Tega pa nečete. Kot zagovorniki indirektnih davkov ne boste nikdar prijatelji pravičnega, znanstveno utemeljenega direktnega davka. Osebnih dohodkov bi morala biti hrbenica državnih dohodkov. Ampak osebna dohodarina ne sme biti varstveni instrument za bogataše in izsiljevalno sredstvo za srednje stanove. Obdačenje brezdelnih dohodkov se mora izvesti z brezobzirno doslednostjo. (Odobrovanje.)

Ostali manjšinski poročevalci se odreko. V razpravi o Pacherjevem nujnem predlogu govori Čeh Konečný.

Konec seje ob 6. zvečer. Prihodnja seja v sredo, 10. t. m., ob 11. dopoldne.

Zadnje vesti.

AVSTRIJSKA DELEGACIJA.

Mornariški odsek.

Dunaj, 4. Včeraj je imel avstrijski mornariški odsek sejo. Mornariški poveljnik admiral Haus je postal enak ekspozé kakor v ogrski delegaciji.

Del. Nemec (čes. soc.) vprašuje z ozirom na poziv posl. Sodr. Liebermanna od strani zbornega poveljnika v Pjemslu na dvoboj, kaj misli vojna uprava ukreniti, da se bo reševala imuniteta poslancev. Ali je vojna uprava pripravljena opozoriti generala, ki sta prišla pozivati poslance na odgovornost in zahtevati koga na kršenje zakona? — Iz izvajanja mornariškega poveljnika — pravi govornik dalje, — ni razvidno, kako si morn. uprava misli razvoj mornarice za bodočnost in čemu prav za prav potrebujemo veliko mornarico. Zakaj se je zgradbe plavajočega doka oddala v tujino, namesto da bi se jemal obzir na domačo industrijo?

Potem je pravil knez Schönburg, da bi bilo lahko dosegli internacionaliziranje Soluna, če bi bili imeli tako močno mornarico, da bi bili imponirali Grkom.

Del. Leuthner (soc. dem.) pravi: Če moremo posegati v balkanske razmere, ni odvisno od naših razmer do balkanskih držav, ampak od našega razmerja do Rusije in do vzajemne trojice. Pri tem ne gre vprašanje, če imamo več pomorskih enot, nobene vloge. Svojo trgovino na Balkanu moremo razširiti le s pametno trgovsko politiko in tako, da postane naša industrija sposobna za konkurenco z nemško. Za varstvo Jadranskega morja nimajo dridnoti nobene svrhe. Če noče Avstrija nič drugega, ne potrebuje ne ene bojne ladje. Če torej gradimo velike ladje, hočemo imeti veliko besedo v Sredozemskem morju, ali pa mečemo denar skozi okno.

S svojimi dridnoti smo si napravili Francoze za nasprotnike in smo razdražili Anglijo.

Popoldne je govornik nadaljeval.

Del. Neumann pravi, da potrebujemo močno mornarico kot člani trojice!

Adm. Haus pravi, da ne more odgovoriti na Nemčev vprašanje, zakaj da se je mornarica mobilizirala, ker je — politično.

Večina je sprejela mornariški kredit. (Kajpada!)

SOCIALNO ZAVAROVANJE.

Dunaj, 4. Včeraj je imel odsek, ki je bil izvoljen zaradi izjemnih določb za Galicijo in Bukovino v zakonu o socialnem zavarovanju, sejo. Govorilo je več poslancev in sekcijski načelnik Wolf. Sodr. Hudec je izjavil, da nasprotujejo poljski socialni demokratje vsakim izjemnim določbam za Galicijo. Sodr. Widholz predlaga, naj se skliče odsek za socialno zavarovanje in naj se načrt dogotovi brez obzira na stališče poljskih meščanskih strank. Za četrtek 11. dec. se skliče pododsek, da izvrši priprave za razprave v odseku.

težko, ostati vedno zdrav, če imamo za vsa nemadna obolenja vedno pri roki tako odlično domače sredstvo, kot je Fellerjev fluid iz rastlinskih esenc z znamko »Elsafluid«.

Pri bolečinah v vratu, goltancu, hripavosti, influenci, zasliženju, se je isti izkazal kot slez razkrajajoče, kašelj zmanjšajoče in protikataralno sredstvo. Tudi sicer po drugih bolečinah izvrstno pomaga. Gosp. Matija Polsterer, Grubbach-Scharenstein, piše o tem: »Glavobol,

protin in bodežje in tudi druge bolečine, kratkoma vsaka bol izgine, če se uporablja »Elsafluid«, če se ti vzdiguje, če si hripav in ne moreš govoriti, po uporabi »Elsafluida« ti takoj odleže.« — To ni samo izvrstno povedano, ampak tudi kot se dá dokazati, resnično. Fellerjev fluid naj bi naši bralci imeli vedno pripravljen, saj stane 12 steklenic samo 5 kron poštnine prosto.

Tudi naša prebavila, naš želodec in čreva

moramo vedno zdrava ohraniti, in nam pri pomankanju teka, gorečici, zaprtju, bljuvanju in napenjanju izvrstno služijo Fellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z znamko »Elsakroglice«. 6 škatlic stane samo 4 krone poštnine prosto in so istotako, kakor fluid, pristne dobili samo pri dvornem lekarnarju E. V. Fellerju, Stubica, Elzatrž št. 252 (Hrvaško). Bralcem je nujno priporočati, da jih imajo vedno pri roki. — be.

— Kmečki strah na Pohorju. Iz Šmartna na Pohorju poročajo, da je pes gostilničarja Korrena raztrgal devet ovac, od katerih jih je 7 takoj poginilo, dalje eno svinjo in eno lisico. Sedaj se pes potepa okolo po gozdovih.

Odgovorni urednik Etbin Kristan.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Večja partija delavcev

(težakov) eventualno akordno partija. približno 50—60 mož, se sprejme takoj pri Kranjski stavbinski družbi na Jesenicah za povečanje postaje. Oglasi se naj na kolodvoru na Jesenicah.

Moderci v vseh modernih oblikah,

moderčki, potrebščine za moderce,

rokavice, parfumerija, nogavice,

moderne ulasnice, broške, igle za klobuku, pajčolani, torbice itd, vse v največji izbiri v modni trgovini za dame

P. Magdić, Ljubljana

nasproti glavne pošte.

TOVARNA ČEVLEV V TRZICU NA GORENJSKEM
PETER KOZINA & KO.
LJUBLJANA

PROBNA VARNOST
KDEBELO. NABREGU 20. PAVLA ST. JAVORSKOGA
2105A

Cene za gospode	K 14—, 17—, 20—
" " dame	" 12—, 15—, 18—
" " dečke 36/39	" 10—, 12—
" " otroke št. 22—25	26—28 29—31 32—35
	K 5—, 5—, 7—, 8—

Cenejše vrste od K 150 naprej.

Garantirana kakovost.

Delavci!

Vi najboljše občutite draginjo, zato je bo-dite previdni pri nakupu vaših potrebščin. Ako rabite dobre črevlje, obrnite se zaupno na znano tvrdko

A. Schweitzer
Ljubljana, Prešernova ul. 48.

Zaloga slovitih Mnihovograških črevljev.

Veliko organiziranih delavcev kupuje pri nas in imamo mnogo pohvalnih priznanj. Solidno blago. Nizke cene.

Palma kavčukovi podpetniki.

Tipežni in ceni otroški čevlji.

Pristni ameriški črevlji.

Trpežni črevlji za delavnice.

Zakaj pač?

je „Pravi zagrebški Franck: tako priljubljen pri naših gospodinjah?

Le zaradi svojih prednosti!

krepak okus,

zlatorujava barva,

nedosežna izdatnost.

Tovarniška znamka:

Kavin mlinček.

am 151/25.648

„SLAVIJA“

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI,

pogodbe, posebno za življenje in proti požaru je pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbite se za starost, za slučaj smrti roditeljev, za dobo otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čist dobiček svojim članom. Življenske police banke „Slavije“ so neizpodbitne in nezapadle. Gromotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond nad K 68 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka K 2.733.740-70 Kapitlji in škod pa je do sedaj izplačala K 123.257.685 77. Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštnine prosto

Pozor!

Ker so vžigalice jugoslovansko socialno demokratične stranke ze pošlje priporočila se v marljivo odjemanje vžigalice „Arbeiterwille“.
Naroča se jih pri upravi „ZARJE“ v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Trbovlijah

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporočila svoje bogato zalogo manufakturnega blaga, vedno svežega špecerijskega blaga kakor tudi otroških oblek, delavskih oblek, srajc, ovratnikov, čevljev itd.

po najnižji ceni.

Vabi se torej cenjene člane, da vse svoje potrebščine nabavljajo v svojem lastnem podjetju. Član lahko postane vsakdo, kateri plača pristopnino in delež v obrokih do 40 kron.

Načelstvo.

Žepni koledar

za slovenske delavce in prometne uslužbenke izide vsako leto v založbi „ZARJE“.

Za letnik 1914. naj se organizacije že sedaj naroče, da ga dobe pravočasno. — Cena mu bo kakor vsako leto K 1.—.

Naroča se pri upravi Zarje v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Idriji

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

**Glavna prodajalna v lastni hiši.
Tri filijalke.**

Valjčni mlin na lastnem posestvu v Podroteji pri Idriji.

Istotam še dve lastni hiši, gozd in dva travnika. Ima nad 670 članov ter nad pol milijona letnega prometa. Vljudno vabi sl. občinstvo mesta Idrije in okolice na pristop. Vsvojih prodajalnah prodaja za svoje člane vsake vrste manufakturnega, špecerijskega in drugega blaga po stalnih cenah.

Toči pristna vina in žganja, kupljena naravnost iz vinorodnih krajev.

Društvo sprejema od članov tudi hranilne vloge ter jih obrestuje po

5%

NAŠI ZAPISKI

Socialistična revija.

Izide na leto dvanajst števil.

Cena:

Za Avstro-ogrsko za vse leto 5 K. — Za Nemčijo 5'80 K, za ostale države 6'40 K. — Za organizirane delavce in dijake 3'60 K. Celi letniki leta 1910., 1911., in 1912. po 2'50 K.

Posamezna številka po 42 vinarjev.

Naročnina se pošilja upravi „Naših Zapiskov“ v Gorici.

ŽENSKI LIST

glasilo socialističnega ženstva

Urednica: Alojzija Stebi v Ljubljani.

Izhaja v Ljubljani po enkrat na mesec. Stane na leto 1'20 K. — Posamezna številka 10 vin.

Naroča se pri upravi: Ženski list v Ljubljani.

Priporočamo delavstvu sledeče knjige in brošure, ki jih ima v zalogi

založba „Zarje“ v Ljubljani.

Pripovedni spisi:

Etbin Kristan: Francka in drugi. Cena 50 vin.
S. Machar: Magdalena. Preložil dr. Anton Dermota. Cena 2 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. I. del. Cena 2'60 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. II. del. Cena 2 K.
P. Mihalek: Iz nižin življenja. Cena 1 K.
M. Gorkij: Mati. Cena 4 K.
E. Zola: Rim. Prevel Etbin Kristan.

Znanstveni spisi:

Dr. Drag. Lončar: Politično življenje Slovencev.
Dr. Drag. Lončar: Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Cena 1 K.
Dr. Ivan Prijatelj: Prešernov spomenik. Cena 80 vin.
Dr. Ivan Prijatelj: Drama Prešernovega življenja. Cena 40 vin.
Abditus: Občinski socializem.

Agitacijska izdajanja:

— Vojna in socialna demokracija. Cena 30 vin.
— Program socialne demokracije v Avstriji. Cena 6 vin.
— Vun z enako volilno pravico. Cena 4 v.
— Zvišanje duhovniških plač. Cena 10 v.
Etbin Kristan: Primož Trubar in slovensko ljudstvo. Cena 8 vin.
Liberatus: V dobi klerikalizma. Cena 40 v.
— Razprava VII rednega zbora jugoslovanske soc. dem. stranke. Cena 60 vin.
Oto Bauer: Narodni ali razredni boj. Cena 6 vin.
— Lurška pravljica. Cena 50 vin.
Ljudski oder: Moderni razvoj. Troje predavanj soc. poslancev. Cena 40 vin.

Knjižica časopisa „Naprej“.

Ant. Kristan: Socializem. I. zvezek. Druga izdaja. Cena 20 vin.
Ant. Kristan: Socialna demokracija in kmetstvo. Cena 10 vin.
Ant. Kristan: Zakaj smo socialisti? Cena 14 vin.
K. Marx in Fr. Engels: Komunistični manifest. Cena 40 vin.
L. Wahrmund: Katoliško svetovno nazarje in svobodna znanost. Cena 70 vin.
Karl Kautsky: Kdo uničuje proizvodnjo v malem. Cena 30 vin.
Karl Kautsky: Kapitalistični razred. Cena 30 vin.
Karl Kautsky: Proletariat. Cena 30 v.
Karl Kautsky: Razredni boj. Cena 40 v.
Karl Kautsky: Država bodočnosti. Cena 50 vin.
Etbin Kristan: Nevarni socializem. Cena 30 vin.
Etbin Kristan: Strahovi. Cena 30 vin.
Anton Kristan: O konsumnih društvih. Cena 20 vin.
E. Kristan: Narodno vprašanje in Slovenci. Cena 30 vin.

Koledarji:

Žepni koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Družinski koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Zadružni koledar za leto 1913. Cena 30 vin.
V zalogi so tudi še letniki 1912, 1911, 1910 in starejši.

Naši Zapiski.

Dobe se po 2 K kompletni: 1908, 1909, 1910, 1911, 1912.

„Zarja“:

letniki za leto 1911/12, 1912/13, vezana po 14 kron.

Naročila in pisma je naslavljalati na **Založbo „Zarje“ v Ljubljani.**